

GALERIA FIGURILOR CONTIMPORANE

CARMEN-SYLVA

«Universul literar» inaugurează în numărul acesta o rubrică nouă: *Galeria figurilor contemporane*. Prin însăși titlul ei se înțelege că această galerie va cuprinde toate acele figuri cari, în viața noastră socială cu toate ale ei nenumărate manifestări, în lumea noastră intelectuală — artistică și literară — în lumea noastră politică, industrială și comercială, marchează prin lumina în care s'au înfășurat, fie cel puțin numai un moment de activitate superioară, de străduință folositoare țării și neamului.

Sunt, de sigur, fericite țările cari au cât mai multe din aceste figuri; sunt însă mari neamurile acele ale căror figuri contemporane răzbat hotarele cu lumina geniului său talentului lor, purtând pe aripi de glorie odată cu numele lor numele țării, ilustrând cu faima lor faima neamului.

Privind din acest punct de vedere viața neamului și țării noastre, *Galeria figurilor contemporane* a «Universului literar» are norocul de a putea fi inaugurată în chip strălucit, are neprețutul noroc de a putea pune în fruntea ei una din acele figuri cari și-au întrecut contemporanitatea, cari și-au revărsat lumina peste marginii de țară, luminându-i trecutul, auzindu-i prezentul, slăvind-u-i viitorul.

În fruntea galeriei noastre se impune în chip nediscutat, o singură figură: *Carmen Sylva*.

Zicem «se impune», într-un cântec în fruntea *Carmen Sylvei* e de două ori încununată. Coroana regească a găsit pe fruntea pe care a fost așezată de vitejia și admirația unui neam atât cunună: aceea a talentului cu care de mult fusese încununată de Dumnezeu. Și una pe-alta, cele două coroane s'au împodobit neîncetat cu tot mai multe nestimate, una «steia» și-au trecut reflexele schinteiilor lor, și amândouă au pus pe fruntea *Reginei-poete* nimbii strălucitori ai gloriei. Și atunci țara a fost mândră, și atunci neamul s'a văzut falnic: *Carmen Sylva* era regina și poeta lor și când i se aduna cu admirație numele în adunări savante, când nu-

mele *Et străbătea* cu fulgerături glorioase lumea universală a artei, tira după dânsul numele țării, de știa o lume, de pizmuiau popoare că în România trăiește o *Carmen Sylva*, că această *Carmen Sylva* e a României.

De două ori *Maiestate*, purtând pe frunte cunună regească sau purtând cunună de poetă, *Carmen Sylva* e de două ori *Regină*: *Elisaveta* a României cuprinsă între Carpați și Dunăre, *Elisaveta* care a stat neclintită de-a dreapta regelui înțelept, care și-a cercit *Maiestatea* pe îndurerate câmpuri de bătae, *Carmen Sylva* a României cea necuprinsă în granițe, a României cea cu obârșia la Roma, *Carmen Sylva* care a priceput și a înfățișat lumii sufletul românesc — *Regină* a *Carpaților* românești cărora le-a căutat urieșia, *Maiestate* a *freamătului* pădurilor, a *sursurului* izvoarelor, a cântecelor pasărilor, a eternei doine românești, aceea care și plânge vecinic dorul, își suspină vecinic chinul, își doinește vecinic ja-lea, *Maiestate* a întregului suflet românesc căruia i-a plânsul, i-a îmbrăcat bucuria și i-a glorificat gloria în auzul și văzul lumii întregi.

Acestei neasemănat de ilustră figură contemporană nu-i trebuiesc amănunte de biografie, cari s'ar încheia în cinci cuvinte: *Carmen Sylva* este regina României.

Puțin lucru trebuie unui neam și unei țări ca să se mândrească; și că are dreptul la această mândrie țara și neamul nostru, cu puțin se poate dovedi.

S'a pomenit odată, de mult, într-o țară din răsărit, de foarte departe, în fața unui om ilustru pentru țara lui, numele României. Și omul ilustru a stat cât-va să se gândească ce țară e aceea, unde e, și într'un târziu și-a amintit de ea cu vorbele aceste:

— România? A, da! Țara în care e regină *Carmen Sylva*... știu!

Și e așa de mult și pretutindeni: *Maiestatea* numelui *Carmen Sylvei* este de mult *Maiestatea* numelui României.

AM RĂTĂCIT...

Am rătăcit mereu prin întuneric,
Neștiutor de vraja îndrăgirii.
Și-acum, de-odată, ea mi apare,
feeric,
Și mă coprinde 'n mreaja fericirii!

Ce vis frumos mi-am făcut din seara
În care ea mi-a apărut, ispititoare.
De-atunci, eu nu mai port povara
Durerei triste și ucigătoare!

Const. Rhetoridy

DOCTORASUL

— Localizare după A. Panzini —

(Urmare)

Rămânea armată, pentru că în acest oraș își mai avea reședința și un regiment.

Bunii noștri ofițeri se arătară bravi și în această privință și mulți «da» fură pronunțați înaintea primarului.

Dar numai că sosi timpul în care ofițerii regimentului cari mai veniră începură să noteze cu durere și desaprobare față de colegii lor prezenți, că apariția fetelor frumoase continua mereu, dar dotele militare nu se reproduceau cu o egală ușurință.

Oh, există cestiuni sociale cari nici nu trec prin mintea socialistilor noștri! Dacă ar veni timpul când facearea legilor va fi lăsată pe mâna femeilor, vor vedea; și pentru a cita una: se va propune limita de vârstă pentru funcționari. Ce? Trebuie să se trimească acolo numai funcționari cheli, ori cu tâmpetele sure sau cu o duzină de copii?

Oh, ce entuziasm fu odată când veni în acel oraș ca reprezentant al guvernului un subprefect tânăr și neînsurat. Avea trezeci de ani acel subprefect și poseda o pereche de mustați negre, ce se deschideu pentru a surăde mereu. Și apoi... splică! Ce făcea?... Mergea și el la muzică după eșirea bisericii și supraveghia orașul său dela o mesiorară a cafelei principale.

Și, cu toate astea, după câte îmi amintesc, nici unul nu deșteptă atât de mare entuziasm ca... doctorașul. Eu care scriu, îl știu, pentru că cea mai mare parte a tristei mele tinereți o petrecui în orașul acela.

El — doctorașul — era de curând titrat, dar deja din buzunarul vestei sale albe eșea afară trompeta neagră a «stetoscopului»; vestă albă și haine negre redingotă, care părea prea lungă pentru statura sa miltică, dan repede să se înțeleagă la prima vedere că el era un tânăr, — om deja grav, — de a nu se confunda cu alții de aceeași etate, un tânăr care studia pe cărți, — nu pe cele de joc, — care nu era obișnuit a invoca revoluționea socială, pentru că vre-o mică afacere mergea rău.

De sigur, ar fi putut să ne scu-tească de aerul său măreț și de atot știutor și poate atunci l'am fi urât mai puțin.

Dar chiar dacă ura noastră s'ar fi micșorat, nu s'ar fi stins însă ura ce nutreau contra lui bătrânii medici.

Și era în mod natural explicabil. Când te gândești că, de-abia eșit, doctorașul găsea bolnavi într'un loc unde lumea nu se îmbolnăvea, că el era chemat să facă vizite dis de dimineață într'un oraș unde corpul sa-itar stătea ceasuri întregi în cale o farmacie, așteptând în zadar chemări, supărându-se până și pe microbi.

Microbii? Sunt o invenție a noilor medici pentru a distruge clientela celor bătrâni, — se înțelege, motivele unei secretei contra doctorașului.

Dar — ca compensație — populația mergea nebună, doamna mamă a doctorașului nu putea să se s'ape de celelalte mame. Începeau a și frânge mânele, a suspina și apoi ziceau:

— Ah, oh, așa fiu!
Și apoi mișcău din cap.

Trecuse miezul nopții și Mircea, după primele clipe de entuziasm, se retrăsese obosit în fundul unei loji și, aci, privind mulțimea mășilor, se lăsase a fi din nou năpădit de dureroasele lui amintiri.

Stete aproape un ceas astfel, apoi se pregăti de plecare; în căutarea prietenilor, trecu pe lângă bufet, unde intră cu intenția de a bea ceva.

La o masă, la câțiva pași de el, un grup de femei și bărbați petreceau; după gesturile și vorbele lor se vedea numai decât cărei categorii aparțin.

Una din femei mai cu seamă atrase atenția poetului; era îmbrăcată simplu, decoltată puțin, lăsând abia să se întrezărească un sân bine făcut și alb ca zăpada; brațele, de o modelatură sculpturală, erau acoperite cu un voal subțire.

În mână ținea un pahar, pe care cerea să îl umple mereu cu șampanie un tânăr și pe care apoi îl sorbea dintr'odată.

Mircea privi lung pe femeia aceea și părea că gasește în ea o bizară asemănare.

Cu scuza de a schimba masa, se apropie mai mult de grupul care petrecea și atunci nu și putu îneca un țipăt, în care se amesteca și durerea și disprețul.

În femeia aceea care se abandona unei orgii ordinare, recunoscuse pe *Claudia*.

Țipătul ajunsese la urechile bacantei; ea se ridică și îl privi; ochii lor își întretăiară privirile, paharul tremură în mâinele ei și ne mai putând suporta privirile nefericitului poet, învinsă de emoțiune și beție, căzu pe scaun.

Mircea credea că visează; cum putuse oare *Claudia*, îngerul acela de frumusețe, să și aleagă o astfel de viață?

... Și cine oare îndrăznise să zăvârce pe calea pierzării pe copila aceea, cine îi arătase calea degradării?

... Și alte gânduri începură să i frământă creierul: poate că mama ei murise și copila rămăsese fără nici un sprijin, fără nici un conducător.

Vre-un destrăbălat îi va fi șoptit la ureche că e frumoasă, seducătoare și singură; ea, slabă de caracter, se lăsase să lungească pe panta fatală și odată pornită, n'a mai putut să se oprească.

... Și astfel, încet, încet, căzu tot mai mult în prăpastia degradării.

Mircea se simți plin de scârbă; vederea societății aceleia, singura responsabilă și vinovată de greșeala copilei, îi deveni nesuferită.

Eși din hal ea prins de florii unei nebulii, vrând să fugă de parte, să pună un abis între ei și desfrânații aceia, bărbați liberi și femei vândute, cari otrăviseră idealul lui cu atingerea lor murdară, cari îi risipiseră speranțele și uciseră visul...

Const. Nutzescu.

CÂNTEC

În zorii de zi mă scol, măntreb:
Vedeai-voi azi pe scumpa mea?
Când se 'nseriază plâng amar:
Nici astăzi nu venit-a ea!

În prada chinului nu dorm
Întreaga noapte suspinând —
De somn sunt însă ziua prins
Și rătăcesc pe drum visând...

Ricard D. Ioan

Heine — Cartea Cântecelor: Suferințe tinere.

Nimeni nu-i mai fericit ca soția care și cunoaște fericirea și știe cum să se folosească de ea. Adică dacă își amăneste datoritiile să și iubească bărbatul, copiii și să vadă de casă c'o dragoste nețărâmurită.